חנוכה

הקשה הב"י (סימן תר"ע): מדוע קבעו ח' ימים הלא ליום אחד היה שמן והנס היה רק ז' ימים?

א. חילקו את השמן לשמונה חלקים וגם ביום הראשון היה נס שדלק כל היום. (ב"י)

ב. לאחר ששמו את השמן במנורה ראו שנתמלא הפך שוב וכבר ביום הראשון ראו את הנס. (ב"י)

ג. בבוקר ראו שהמנורה נשארה מלאה בשמן. (ב"י)

ד. יום אחד קבעו לזכר נס הנצחון. (פר"ח)

ה. זכר למה שביטלו את גזירת היוונים על המילה שהיא לשמונה ימים. (בעל העיתים)

ו. בשאילתות דר' אחא פ' וישלח הגירסא היא 'שלא היה שמן אפילו ליום אחד'. (האשכול)

ז. דלק בכל יום רק שמינית וכבר ביום הראשון היה נס שירד רק שמינית. (ר"ח מבריסק)

ח. ר' ירוחם תירץ שקבעו יום נוסף ללמד שעצם המציאות ששמן דולק גם זה נס. (חכמה ומוסר ח"ב סי' ס"א)

ט. משום שהיה מעט שמן, שמו הכהנים פתילות דקות שיבערו יותר זמן, ובנס הם האירו באור גדול באותו לילה ובכל הלילות.(הרי"ם)

י. כנגד שמונת ימי הסוכות ושמיני עצרת שביטלו באותה השנה. (מכבים ב') (ואכן, טעמם של ב"ש הוא: כנגד פרי החג)

יא. שמונת הימים הם כנגד חנוכת הבית ומציאתם של שמונה שיפודין כשנכנסו להיכל שמהם עשו את המנורה. (מהר"ץ חיות)

יב. כדי שלא נדליק לדורות בחנוכיה בעלת 7 קנים מפני שאסור לעשות כמעשה המקדש. (בשם הגריש"א זצוק"ל)

יג. בדרך צחות: עשו שמונה ימים כדי שלא יתבלבלו ביום הרביעי האם הלכה כבית שמאי או כבית הלל. (המועדים בהלכה)

יד. תוס' מקשים על נס פח השמן מה הועיל לחשמונאים שפח השמן היה חתום, הרי גויים מטמאים בהיסט ומי אמר לנו שהיוונים לא נגעו באותו פח? ותירצו, שהיה ניכר שאף אחד לא נגע בפח הזה. (גם הר"ן דן בשאלה זו) ועל זה אמר ר' שמחה בונים מפשיסחא, ושהנס היה שהיות שכלפי שמיא גליא שהשמן טהור, נתעלם מהם חשש טומאת היסט שהעירו התוס', או שזה גופא שנמצא בצורה שהיה ניכר שלא הזיזו אותו היוונים- זהו הנס הנוסף.

טו. המאירי תירץ שאת היום הראשון קבעו על נס מציאת הפך. [ומשל נאה לזה- לסוחר שנסע ליריד והיו לו שמונה שקיות מלאות מטבעות זהב. בדרך שדדו ממנו את כספו, מלבד שקית אחת, שבדרך נס נעלמה מעיני השודדים. כאשר הגיע ליישוב שכר גברתנים שירדפו עמו אחר השודדים. ובאותה שעה נדר שאם יושב לו כספו - יתן ממנו חומש לצדקה. תפילתו התקבלה, והסוחר שב לביתו שמח וטוב לב, וכספו ברשותו. כשבאו גבאי הצדקה לגבות ממנו חמישית מכספו, נתעורר ביניהם ויכוח. הסוחר טען שאינו חייב ליתן חומש אלא על שבעת השקיות שבהם נעשה הנס, אך הגבאים טענו לעומתו שעיקר הנס נעשה בשקית הראשונה, שאלמלא שנתעלם מעיני הגנבים - לא היה לו כסף לשכור גברתנים לרדוף אחריהם, ולא היה שב אליו מאומה. והנמשל, שאלמלא נעשה הנס שהיוונים פשפשו בכל ההיכל ולא מצאוהו - לא היה שמן שעל ידו יעשה נס לכל שמונת הימים]

ראשי תיבות חנוכ"ה

הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד בשם בעל ה"חתם סופר":

חשמונאים נלחמו וניצחו כל היוונים.
חלוצים נדרדרו והחזירו כבוד המקדש.
חושים נכנסו ופינו כלי ההיכל.
חביבים נמצאו ובקרקע כד השמן.
חתום נמצא ובטבעת כהן הגדול.
חיבתם נגלית והספיק כל השמונה.
חכמים נמנו וקבעו כסלו הבא.
ח' נרות ולגמור כל ההלל.

ר' צבי אלימלך מדינוב בספרו "בני יששכר":

חוצה נדלקים וזמנם כל הלילה.
ח' נרות ועל כולם השמש.
חשמונאים נתגברו והרגו כל האויבים.
נס כוהנים וגם חנוכת המזבח.
חייבים כולם נשים וקטנים המחונכים.

רמזים למחלוקת הידועה בין בית הלל ובית שמאי:

כבית שמאי: **ח' נרות ופוחת כל הלילות.**
כבית הלל: **ח' נרות ומוסיף כל הלילות.**
חכמים נשאו ונתנו כיצד ההלכה.
ונפסק: **ח' נרות והלכה כבית הלל.**

חידות לחנוכה:

1. מה משותף לחנוכיה, בית כנסת וציצית?
2. קח את מציאת יוסף אל בגדי יוסף ומחיר יוסף אל תוספת יוסף, ותקבל- חנוכה. (הרה"ק מבארניב)
3. כיצד קשורים לחנוכה: פילים, ארנבת, נשר, נמר ושור.
4. מתי עוד קוראים את ההפטרה של שבת חנוכה?

"ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאור"

וכל ישראל הנרות ידליקו.	וכאשר יוחנן השמיד יוונים
מצוותם קודם צאת-הכוכבים.	מבית קדשינו, צונו
שמאל נרות תעמוד, ימין מזוזה.	שנדליק נרות תמניא יומין, מצוה
יש מחלוקת, יש מוסיפים.	יניחנה מצד ימין מהיוצא,
ויש פוחתים, ראשונה עיקר הלכה.	ובתלמוד פירשו רבותינו עליהם השלום,
חייב לברך מעומד.	חייב להדליק משחשיכה,
ויתחיל המדליק נר הנוסף.	ואחר העברת נושאי התרמודאי,
עליו מברך דווקא.	עברה מצות דליקתו,
עובר לעשייתן.	עלינו להדליק
הנרות יאמר אחר ראשון.	הכל יחד אנשים ונשים ראוים.
(נר איש וביתו מהר' אליהו שלזינגר).	(ספר מדבר קדמות מהחיד"א)

"כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת"

כ' (אמות) פחות א' (עד) ח' תמנה עד שתכלה רגל מן השוק זמנו בין השמשות מצותה להדליק אצל הפתח קרוב טפח רוחב תדליק.(בשם הרה"ק מוהרצ"א מזידיטשוב)

4 רמזים לחנוכה במילים "יהי אור" שבפרשת בראשית.

1. המילה אור מופיעה לאחר כה מילים בתורה.
2. "יהי אור", יהי = כה, שבכ"ה יהיה אור.
3. האות י של 'יהי' היא האות ה-91 בתורה, בחנוכה =91 .
4. "יהי אור" = חנוכה בכ"ה בכסלו. (גימטריה).

(נר איש וביתו מהר' אליהו שלזינגר).

תשובות לחידות: 1.שלכולם יש שמש. 2. יוסף אל אבל **תן** ולבש בגדי שש (**ו'**) ונאכר בעשרים כסף (**כ'**) ונאמר אדות היי**ה** יוסף שמו'. ואהכל ביחד מקבלים- חנוכה. 3. היוונים השתמשו בפיל אנתחה, וחאלבת יוון נאשלה לנאר בספר דניאל, לנשר ע"פ האברש"ל ע"ל ב., ולארנבת ע"פ האברש רבה ויקרא יג' ה'. נחת מאבירות היוונים היתה לכתוב על קרן השור 'אין לנו חלק באלוקי ישראל'. 4. בפרשת בהעלותך.

© כל הזכויות בקשר לעריכה, השאלות והתשובות שמורות לאהרן בין.

לתגובות, הקדשות והערות: Ahronbinn@gmail.com